

Ameriška resolucija proti trem balkanskim državam pred skupščino

Johnson obdolžil Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo kršenja mednarodnega prava s podpiranjem grških gerilcev. Gromiko blokiral vstop Italije v organizacijo Združenih narodov

Lake Success, N. Y., 27. sept. — Politični odbor skupščine Združenih narodov je dobil ameriško resolucijo s pozivom, naj spozna Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo za krive agresije proti Grčiji in pošlje posebno komisijo v balkanske države, ki naj bi končala agresijo. Skupščina naj bi prevzela mirovne funkcije varnostnega sveta, ki ni mogel storiti ničesar v tem oziru, ker se je Rusija poslužila pravice vetiranja.

Resolucijo je predložil Herchel V. Johnson, pomožni ameriški delegat. On je v svojem govoru ponovno oplazil Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo in jih obdolžil kršenja mednarodnega prava, ker podpirajo grške gerilske sile v operacijah proti grški vladni armadi. Dejal je, da se mora skupščina odločiti za akcijo, ker je obstoj Grčije kot svobodne in neodvisne države v nevarnosti.

Ameriška resolucija bi pooblastila posebno komisijo za Balkan v svrhu sklicanja izredne zasedanja skupščine, ako bi situacija v Grčiji zahtevala takoj akcijo. Če bi Jugoslavija, Bolgarija in Albanija ignorirale ukaze komisije, naj bi sledila oborožena intervencija.

Johnson je po predložitvi resolucije imel dolg govor. Dotaknil se je spora glede vprašanja, ali naj reprezentanti Bolgarije in Albanije, ki nista člani Združenih narodov, dobe besedo v diskusijah o balkanski zadevi. Predlagal je, naj dobe besedo le pod pogojem, da se bosta obe državi vnaprej obvezali, da bosta storili vse za mirno izznavno konflikta.

Andrej Gromiko, ruski delegat, je protestiral. Na njegovo stran so se postavili reprezentanti Jugoslavije, Poljske, Češkoslovakije, Bele Rusije in Ukrajine. Gromiko je dejal, da hoče Johnson preprečiti zaslišanje reprezentantov Bolgarije in Albanije in da je stavil po-

Omejitev programa ameriške armade

Vojaški učitelji demonstrirali nesposobnost

Berlin, 27. sept. — Omejitev programa ameriške armade v Nemčiji, nanašajočega se na vzgojevanje nemške mladine, je na vidiku. Oglasili so se kritiki, ki trdijo, da vojaški učitelji so demonstrirali nesposobnost pri pripravljanju nemške mladine za demokracijo.

Med kritiki so poklicni vzgojitelji. Njim se je pridružil tudi ameriški konzulat v Monakovi. Sestavil je poročilo, ki pravi med drugim:

"Znano ni, koliko vojaških učiteljev posveča ves čas vzgoji in aktivnostim nemške mladine. Vprašanje je, ali ti učitelji sami razumejo demokracijo."

General Lucius D. Clay, ameriški poveljnik, je dejal, da kritike vojaških učiteljev niso upravičene. Naglasil je, da je v ameriški okupacijski coni 3.000.000 mladih Nemcev in da milijon izmed teh je udeleženih v mladinskih aktivnostih.

goj, katerega državi ne moreta sprejeti. Drugo sporno vprašanje je bilo vstop Italije v organizacijo Združenih narodov. Gromiko je opozoril varnostni svet, da bo preprečil vstop Italije v veterinarjem, ako ne bodo sprejete tudi Rumunija, Ogrska, Bolgarija in Finska.

Gromikov ultimatum je izzval ožitek o izsiljevanju. Izrekel ga je W. R. Hodgson, avstralski reprezentant. Britski reprezentant Alexander Cadogan je označil ultimatum za konjsko mešetarenje. Seja varnostnega sveta je bila potem zaključena.

Prošnja Italije za vstop v organizacijo narodov je bila blokirana pred nekaj tedni z ruskim vetiranjem, ker italijanska pogodba ni bila v veljavi. Italijo so podpirali delegati Amerike, Velike Britanije, Avstralije, Francije in Brazilije, preden je Gromiko pojasnil svoje stališče.

"Lahko se sporazumemo o vstopu Italije v organizacijo Združenih narodov," je rekel Gromiko, "toda le pod pogojem, da vse druge države, ki so v istem položaju, pridejo v organizacijo. Te so Rumunija, Ogrska, Bolgarija in Finska. Ne glede na precduro, ki bo osvojena, bo rezultat isti."

Zvišanje vozne na cestni železnici

Chicago, 27. sept. — Voznina na cestni železnici bo zvišana prihodnjo sredo na deset centov. Zdej je devet centov. Cestna in nadulčna železnica bosta prišlo pod mestno lastništvo. Voznina na nadulčni železnici je dvanajst centov in ne bo zvišana.

Anglija za odložitev konference zunanjih ministrov

London, 27. sept. — Besednik zunanjega urada je naznanil, da je Velika Britanija za odložitev konference zunanjih ministrov štirih veselih do konca novembra, ker zboruje skupščina Združenih narodov v New Yorku. Amerika in Francija sta tudi za odložitev konference, Ru-

ECCLES OPOZARJA NA NEVARNOST EKONOMSKEGA POLOMA V AMERIKI

Washington, D. C., 27. sept. — Marrimer S. Eccles, načelnik federalnega rezervnega odbora, je dejal, da Ameriki preti nevarnost ekonomskega poloma, ako ne bo inflacija takoj zajezena. On je predlagal med drugim:

Znižanje stroškov za vzdrževanje oboroženih sil, da bo Amerika lahko pomagala demokratičnim državam. Amerika naj troši več denarja za vzdrževanje miru in manj za pripravljanje za novo vojno.

Vzpostavitev vladne kontrole cen in odmerjanja živil. Na ta način bo Amerika lahko nudila večjo pomoč zapadnim evropskim državam, v katerih je akutno pomnjanje živil.

Preprečenje raztegnitve bank in privatnih kreditov. Federalni rezervni odbor naj bi dobil

Domače vesti

Nov grob na vzhodu

Manville, N. J. — V bližnjem Arborju je 17. sept. naglo umrla miss Mary C. Kangler, stara 30 let, rojena v Duryeaju, Pa., članica društva 687 SNPJ, po poklicu učiteljica. Učila je na Drake's Business College v Plainfieldu. Nahajala se je doma pri starših v Arborju, kjer so jo našli mrtvo. Poleg staršev zapušča sestro.

Is Clevelanda

Cleveland. — Zadnji terek je umrl nagle smrti dr. James M. Seliškar, star 67 let, doma iz Polhovca gradca, v Ameriki od 1897. V starem kraju je študiral na gimnaziji v Ljubljani, po svojem prihodu v Ameriko pa je študiral na kolegiju sv. Tomaža v St. Paulu, nato eno leto v semenišču, kjer se je odločil za zdravniški poklic in se vpisal na univerzi Western Reserve v Clevelandu. Po dovršenih zdravniških študijih je leta 1905 odprl svoj zdravniški urad na St. Clairju in postal prvi slovenski zdravnik v Clevelandu. Leta 1920 je ustanovil banko podjetje North American Trust Co. in bil predsednik do 1933, ko je banka vsled poloma zaprla vrata. Od 1938 do 1944 je bil predsednik likvidacijskega odbora, iz katerega je bil končno odstavljen. Bil je član raznih organizacij, med njimi tudi SDZ, KSKJ in HBZ. Zapušča ženo, ki boheha že več let, pet sinov, tri hčere in več vnukov, v Minnesoti pa dva bratranca, Josepha in Johna Trobca, oba duhovnika. — Umrl je tudi John Gnjidich, star 64, rodom Dalmatincec, ki ne zapušča sorodnikov tukaj. — V bolnišnici Charity se nahaja Frances Zakrajšek, v bolnišnici Polyclinic pa Helena Petkovič. — Pri družini Louis Cimperman ml. so se oglasile rojenice in pustile hčerko, enako pri družini Frank Modic, ki vodi gostilno na St. Clairju. — V bližnjem Chardonu sta se poročila Joe Shvitz iz Madisona in Helen Dabkunas iz Thompsona, O. — Iz bolnišnice se je vrnila Ana Prosen iz Euclida.

sija pa še ni dala odgovora. Na konferenci zunanjih ministrov bo razprava o mirovni pogodbi za Nemčijo in Avstrijo. Besednik britskega zunanjega urada je dejal, da vse kaže, da bo zasedanje skupščine trajalo najmanj še dva meseca.

Poziv za zvišanje produkcije

Odločitev o izrednem zasedanju kongresa

Washington, D. C., 27. sept. — Kongres industrijskih organizacij in Ameriška delavska federacija sta izdala poziv za maksimalno produkcijo, da se bodo znižali življenjski stroški doma in da bo Amerika lahko pomagala zapadni Evropi.

Poziv CIO je v izjavi, ki je bila predložena članom Trumanovega odbora ekonomskih svetovalec. Sestavili so jo člani odbora za polno upositve CIO. Izjava vključuje priporočilo, naj Truman podvzame odločno akcijo.

William Green, predsednik ADF, je obiskal Trumana v Beli hiši. Potem se je sestel s časniki, pred katerimi je izjavil, da maksimalna produkcija je zdravilo proti visokim cenam.

Truman se bo v ponedeljek sestel z voditelji kongresa na konferenci v Beli hiši. Pričakuje se, da bo takrat padla odločitev glede sklicanja izrednega zasedanja kongresa. Prihodnjo sredo bo Truman konferiral s člani živilskega odbora, katerega tvorijo državni tajnik Marshall, poljedelski tajnik Anderson in trgovinski tajnik Harriman.

Preiskava italijanskih kolonij v Afriki

London, 27. sept. — Amerika je poslala note Londonu, Parizu in Moskvi s sugestijo, naj se Velika Britanija, Francija in Rusija izrečejo za ustanovitev mednarodne komisije, ki naj bi vodila preiskavo v italijanskih kolonijah v Afriki. Usoda teh kolonij je obvisela v zraku, ko je bila sklenjena italijanska mirovna pogodba. Note naglašajo, da je prišel čas za rešitev vprašanja bodočnosti kolonij.

Premešanje britske vlade napovedano

Enajst ministrov bo odstavljenih

London, 27. sept. — Dalekosežno premešanje britske delavske vlade bo naznanjeno prihodnji teden. Pričakuje se, da bo največje, odkar je delavska vlada prišla na krmilo.

Najmanj enajst ministrov bo odstavljenih. Premier Attlee se je odločil za formiranje posebnega kabineta, ki se bo lotil reševanja resne ekonomske krize, v katero je zabredla Velika Britanija. Člani tega kabineta naj bi vodili deželo skozi viharje v bodočnosti.

Stafford Cripps bo vodilna zvezda v novi konstelaciji. On bo dobil pozicijo ekonomskega direktorja. Sedaj je Cripps trgovinski minister. To pozicijo bo odložil in postal načelnik glavnih ekonomskih departmentov.

Pred izbruhom druge svetovne vojne se je Cripps zamenjaval v prizadevanjih, katerih cilj je bil organiziranje ljudske fronte, katero naj bi tvorili laboriti, liberalci in komunisti. Zaradi teh prizadevanj je moral plačati ceno. Izključen je bil iz delavske stranke, v katero je bil ponovno sprejet po več letih.

Napoved je, da bosta med drugimi odstranjena iz kabineta Arthur Greenwood, stari delavski politik, in A. V. Alexander, vojni minister. Lord Addison, vodja laboritov v zbornici lordov, ki je star 78 let, bo šel v pokoj.

Zunanji minister Ernest Bevin in finančni minister Hugh Dalton bosta morda obdržala poziciji.

Poziv za zvišanje produkcije

Odločitev o izrednem zasedanju kongresa

Washington, D. C., 27. sept. — Kongres industrijskih organizacij in Ameriška delavska federacija sta izdala poziv za maksimalno produkcijo, da se bodo znižali življenjski stroški doma in da bo Amerika lahko pomagala zapadni Evropi.

Poziv CIO je v izjavi, ki je bila predložena članom Trumanovega odbora ekonomskih svetovalec. Sestavili so jo člani odbora za polno upositve CIO. Izjava vključuje priporočilo, naj Truman podvzame odločno akcijo.

William Green, predsednik ADF, je obiskal Trumana v Beli hiši. Potem se je sestel s časniki, pred katerimi je izjavil, da maksimalna produkcija je zdravilo proti visokim cenam.

Truman se bo v ponedeljek sestel z voditelji kongresa na konferenci v Beli hiši. Pričakuje se, da bo takrat padla odločitev glede sklicanja izrednega zasedanja kongresa. Prihodnjo sredo bo Truman konferiral s člani živilskega odbora, katerega tvorijo državni tajnik Marshall, poljedelski tajnik Anderson in trgovinski tajnik Harriman.

Preiskava italijanskih kolonij v Afriki

London, 27. sept. — Amerika je poslala note Londonu, Parizu in Moskvi s sugestijo, naj se Velika Britanija, Francija in Rusija izrečejo za ustanovitev mednarodne komisije, ki naj bi vodila preiskavo v italijanskih kolonijah v Afriki. Usoda teh kolonij je obvisela v zraku, ko je bila sklenjena italijanska mirovna pogodba. Note naglašajo, da je prišel čas za rešitev vprašanja bodočnosti kolonij.

TRUMAN NASLOVIL APEL AMERIŠKEMU LJUDSTVU

Hrani naj z živili, da bo Amerika lahko pomagala Evropi

POSEBNI ODBOR IMENOVAN

Washington, D. C., 27. sept. — Predsednik Truman je odprl splošno kampanjo za pravo hrano. On je apeliral na ameriško ljudstvo za kooperacijo. Poudaril je, da bo moral kongres odločiti, ali naj se vzpostavi odmerjanje živil v svrhu rešitve dvojnega problema. To sta naraščajoča draginja doma in ameriška pomoč zapadni Evropi.

"Američani naj bi jedli manj mesa in skrbeli, da se zmanjša poraba drugih živil," je dejal Truman. "Amerika mora pomagati zapadni Evropi, kjer je pomanjkanje živil. Na ta način bomo znižali naše izdatke in pomagali drugim, katerim preti lakota. Upam, da se bo ameriško ljudstvo v zavesti kritične situacije izreklo za kooperacijo."

Na konferenci s časniki je Truman dejal, da bo sklicano izredno zasedanje kongresa brez odlašanja, če ne bo druge alternative v zvezi z izvajanjem pomožnega programa. Pomoč je nujno potrebna poleg one na podlagi Marshallovega načrta, ki predvideva potrošnjo čez 22 milijard dolarjev za rehabilitacijo in rekonstrukcijo zapadne Evrope v prihodnjih štirih letih.

Državni tajnik Marshall in drugi člani kabineta so izrazili dvom, da bi kongres odobril Marshallov načrt pred prihodnjo pomladjo. Pomoč zapadni Evropi bi prišla prepozno. Poročilo kabinetnega živilskega odbora tudi naglašajo, da mora zapadna Evropa dobiti takojšnjo pomoč.

Truman je naznanil imenovanje posebnega odbora, ki bo izvajal program hranitve živil. Načelnik odbora je Charles Luckman, predsednik Lever Bros. Co. Člani so James S. Knowlson, predsednik Stewart-Warner Corp.; John Holmes, predsednik Swift & Co., in A. E. Staley, predsednik Staley Manufacturing Co. Prvo sejo bodo imeli prihodnjo sredo.

Ameriški vojaki bodo izpuščeni

Belgrad, 27. sept. — Vlada se je opravičila zaradi prijetja in pridržanja treh ameriških vojakov in naznanila, da bodo danes izpuščeni. Vojaki so bili prijeti, ko so prestopili mejo pri Trstu in stopili na jugoslovansko ozemlje.

ILLINOISKA DELAVSKA FEDERACIJA BO ŠLA V POLITIČNO KAMPANJO

Peoria, Ill., 27. sept. — Illinoiska delavska federacija se je na svoji letni konvenciji odločila za intenzivno politično kampanjo s sodelovanjem drugih delavskih in liberalnih grup. Prihodnja njena konvencija bo v Chicagu.

Delegati so se izognili direktnemu pozivu na unije Kongresa industrijskih organizacij in železniške bratovščine za kooperacijo s federacijo v politični kampanji. Prezrli so resolucije, v katerih so bile unije CIO in bratovščine omenjene, in sprejeli eno splošno značajo.

Resolucija s pozivom na predsednike mednarodnih unij Ameriške delavske federacije, naj mobilizirajo vse člane za volilno kampanjo v svrhu pora-

Italija je v ameriškem krogu

De Gasperi pomaga pri gradnji bloka

Moskva, 27. sept. — Zdej, ko je vprašanje vstopa Italije v organizacijo Združenih narodov predmet debat med člani varnostnega sveta, je postalo jasno, da je mnenje Rusije, da je sedanja italijanska vlada premierja Alcida de Gasperija v sovražnem ameriškem krogu. Italija bo postala članica organizacije Združenih narodov le, ako bodo sprejete tudi Rumunija, Bolgarija, Ogrska in Finska, ki so v sovjetski sferi vpliva.

Izvestja, glasilo sovjetske vlade, pravijo, da posamezna dejstva in dokazi, da De Gasperi pomaga Ameriki pri gradnji ameriškega bloka v Sredozemlju. On je prevzel celo vodilno vlogo, čeprav je proti interesom italijanskega ljudstva in miru v Evropi.

List naglašajo med drugim, da bodočnost važnih krajev med Gibraltarjem in Port Saidom zavisi od faktorja, ali bo Italija postala podlaga miru in varnosti, ali pa center priprave za konflikte v Sredozemlju.

"Odkar je Truman razglasil svojo doktrino, katere cilj je zavezitev komunizma povsod," pravijo izvestja, "je Italija sledila Ameriki v vseh važnih zadevah, nanašajočih se na politiko v Evropi. Ako bo Italija sklenila z Ameriko pogodbo o prijateljstvu, trgovini in plovi, bo njena suvereniteta prizadeta. Prišla bo pod ameriško kontrolo."

Obtožnica proti zarotnikom v Bolgariji

Sofija, Bolgarija, 27. sept. — Vlada je objavila obtožnico proti 43 članom "vojaške grupe," ki so bili udeleženi v zaroti, katere namen je bil strmo glavljenje sedanjega režima pod vodstvom komunistov. V tej zaroti je bil udeležen Nikolaj Petkov, vodja kmečke stranke, ki je bil na obravnavi spoznan za krivega, obsojen na smrt in obsojen. Obtožnico je objavil državni prosekutor Petko Petkovski. Med obtoženci sta general Ciril Stančev in polkovnik Dimitrij Stamboldijev.

Vprašanje Palestine pred Združenimi narodi

Lake Success, N. Y., 27. sept. — Velika Britanija je naznanila, da se bo morda uprla kolektivnemu pritisku glede rešitve vprašanja bodočnosti Palestine, ki je zdaj pred organizacijo Združenih narodov. Ako ne bo vprašanje zadovoljivo rešeno, bo odpoklicala svoje čete iz Palestine.

ILLINOISKA DELAVSKA FEDERACIJA BO ŠLA V POLITIČNO KAMPANJO

Peoria, Ill., 27. sept. — Illinoiska delavska federacija se je na svoji letni konvenciji odločila za intenzivno politično kampanjo s sodelovanjem drugih delavskih in liberalnih grup. Prihodnja njena konvencija bo v Chicagu.

Delegati so se izognili direktnemu pozivu na unije Kongresa industrijskih organizacij in železniške bratovščine za kooperacijo s federacijo v politični kampanji. Prezrli so resolucije, v katerih so bile unije CIO in bratovščine omenjene, in sprejeli eno splošno značajo.

Resolucija s pozivom na predsednike mednarodnih unij Ameriške delavske federacije, naj mobilizirajo vse člane za volilno kampanjo v svrhu pora-

VIŠINSKI SPET OPLAZIL VOJNE HUJKAČE

Ponovil je obdolžitve o zaroti proti Sovjetski uniji

ODLOČNA AKCIJA POTREBNA

New York, 27. sept. — Ruski zunanji podminister Andrej Višinski je dejal na konferenci s časniki, da bi bilo treba vključiti v verige Johna F. Fosterja, republikanca in glavnega svetovaleca državnega tajnika Marshalla, in vse druge prominente Američane, katere je napadel v svojem govoru pred skupščino Združenih narodov kot vojne hujkače. Pred časniki je prečital izjavo, v kateri je ponovil obdolžitve o kovanju zarot v Ameriki proti Sovjetski uniji.

Višinski je naglasil, da Warren Austin, ameriški delegat, in Hector McNeil, glavni britski delegat, in vsi drugi, katere je napadel v svojem govoru, niso ovrgli njegovih obdolžitev. Odgovorili so le z žalitvami in blatenjem.

"McNeil," je rekel Višinski, "se ne strinja s predlogom, da je treba one, ki podžigajo novo vojno vklemiti v verige. Njegov argument je, da vsak svobodni državljani lahko izraža svoje misli in da je treba tolerirati mnenja, katere izražajo državljani svobodnih držav. Teh peami o osvoboditvi nismo prvič slišali. Dovoljeni so zločini, podžiganje masakrov, uničevanje lastnine, ropanja in uničevanje človeških bitij na podlagi takega tolmačenja svobode."

Nerazumljivo je, zakaj je prepovedano širjenje pornografije, belo suženjstvo žensk in zakaj se one, ki izvrše te zločine, meče v ječe, ne pa vojnih hujkačev, provokatorjev in podžigalcev masakrov, ki so največji kriminalci proti svobodi, napredku in sreči človeštva? Zakon ne sme tukaj molčati in človeška vest se ne sme ukloniti."

Višinski je omenil tudi Marshallov načrt. Dejal je, da je namen načrta naložitev jarma na vratove suverenih držav v zapadni Evropi in s tem omejitve suverenitete. Ponovil je zahtevo, da mora biti podvzeta odločna akcija proti vojnim hujkačem.

Francija mora dobiti pomoč

Rezerva v dolarjih bo kmalu izčrpana

Pariz, 27. sept. — Besednik zunanjega urada je dejal, da bo Francija izčrpala rezervo dolarjev v nekaj tednih in morala bo ustaviti kupovanje blaga, če ne bo kmalu dobila finančne pomoči od Amerike. Pomoč mora priti v oktobru, ker od nje zavisi ekonomsko okrevanje Francije. Pomoč v novembru ali decembru bi bila prepozna.

Ker se rezerva dolarjev naglo črpa, bo morala Francija ustaviti nakupe pšenice in drugega žita. Premier Paul Ramadier in finančni minister Robert Schuman sta informirala ameriškega zakladnika Johna Snyderja o kritični situaciji v Franciji.

Besednik zunanjega urada je dejal, da ni izgleda, da bi Francija dobila posojilo \$250.000.000 od svetovne banke. Daje je razkril, da Rusija še ni odgovorila na apel, naj pošlje Franciji 1.500.000 ton žita.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (vključno Chicago) in Kanado \$8.00
na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti let; za Chicago in okolice
Cook Co., \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year,
foreign countries \$11.00 per year.Cena glasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih
čankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na proso, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Poročilo o tem in onem

West Middlesex, Pa.—Poročal
sem že, da se je piknik Sloven-
skega doma sijajno obnesel.
Mnogi pa niso mogli najti pik-
niškega prostora, na primer
Gašper Graves, ki je predsed-
nik društva 510 v Newton Fall-
su, O. Ker le ni mogel najti
pikniškega prostora, se je podal
proti domu.Dne 7. septembra pa smo zo-
pet imeli piknik na naši farmi.
Rojak Graves je videl oglas v
Prosveti, v katerem je bilo tudi
naznanjeno, da bo vozil avtobus
izpred Slovenskega doma, zato
se je pripeljal pred Slovenski
dom malo pred odhodom avto-
busa, nakar je s svojim avtomobi-
lom sledil avtobusu do pikni-
škega prostora. Izrazil se je, da
ni težko najti naše farme, ako
veš zanjo. Mož je potem nekaj
časa sameval, ker ni imel znan-
cev, pomagal dostavljati stole
ženskam, potem pa vprašal po
meni. Ker sem bil zaposlen, se
nisem mogel dosti razgovarjati
z njim.Na pikniku 3. avgusta je bil
tudi Frank Francelj, ki so ga v
Clevelandu klicali "šuster", da-
siravno ni bil čevljar. Tedaj mi
je prinesel dve železni palci, ka-
teri rabim pri pečenju janca.
Hotel sem mu plačati za žganje,
a je odklonil, ker se ni počutil
dobro. On je prihajal k nam na
počitnice vsako leto.Dne 1. septembra pa sem se
udeležil piknika dneva SNPJ na
izletniški farmi v Clevelandu in
tedaj mi je povedala Sophie
Francelj, njegova sorodnica, da
se nahaja France v bolnišnici in
da ni izgleda, da bi ozdravil.
Naročil sem ji, ako se mu bi sta-
nje poslabšalo, naj nas obvesti,
da ga bomo prišli obiskati. Dne
3. septembra pa sem dobil obve-
stilo po telefonu, da je France
umrl, in sicer ravno ob mesecu,
ko sva se zadnjič videla na naši
farmi. Takoj smo se odpravili v
Cleveland, da ga vidimo na mr-
tvaškem odru. Podaril sem tu-
di cvetice, pogreba pa se nisem
mogel udeležiti, kajti nekdo mo-
ra biti vedno doma.Z Garmom sva se vrnila še
isto noč domov, tam pa sva pu-
stila najini ženi, ki sta v sorodu
s Francetom, da sta se udeležili
pogreba.France Francelj je bil star ob-
smrti 52 let in samski. Iz stare
domovine je prišel v Pueblo,
Colo., kasneje pa se preselil v
Cleveland, kjer sedaj za vedno
počiva. Doma je bil iz vasi Rap-
levo, župnija Struge, Dolenjsko.
Po domače so mu rekli Matku-
čev. Spadal ni k nobenemu dru-
štvu, bil pa je zavarovan v to-
varni, toda zavarovalnica je
komaj krila pogrebne stroške.
Za pogreb je skrbela njegova so-
rodnica Sophie Francelj. Krsta
je bila obložena s cveticami in
je bil dostojno pokopan. Naj po-
čiva v miru, prijatelj France!
Sorodnikom izrekam globoko so-
žalje.V Clevelandu sem bil trikrat
zaporedoma, in sicer 1. septem-
bra na pikniku SNPJ, kjer sem
se srečal z mnogimi prijatelji in
društveniki, dne 4. septembra
smo obiskali v družbi Garmovih
Franceta na mrtvaškem odru,
13. septembra smo se pa udele-
žili svatbe Sophie Francelj, ki
se je omožila z Johnom Zagor-
cem.Nevesta je hči moje sestre in
in brata moje žene. Svatba se je
vršila v Slovenskem narodnem
domu na St. Clair ave. ob veliki
udeležbi; nas je bilo menda nad
300. Vsi smo bili veseli in ple-
sali kot za svato. Tudi petja ni
manjkalo. Mize so bile težko
obložene z raznimi dobrotami,
tako da je bila svatba in pol.Brenkanje na strune absolutne narodne (državne) suverenosti,
pa naj to delajo v Moskvi, Beogradu, Sofiji ali kjer koli, je danes
ne samo velika farsa in samovarjanje, marveč tudi poskus za obr-
nitev nazaj časovnega kolesa. Po čemer kriči današnji čas, je
mednarodna kooperacija vseh držav, malih in velikih. Z zidom
absolutne suverenosti se danes ne more obdati niti nobena vele-
sila, še manj pa majhne države, ki so v realnem življenju le tra-
bant te ali druge konstelacije: danes bodisi Amerike ali Rusije,
ki svojim satelitom narekujejo vsaj zunanjo politiko in v marsi-
čem tudi notranjo, če ne direktno, pa indirektno. S sklicevanjem
na absolutno nazadno suverenost je faktično nemogoča vsaka ko-
ličkaj efektivna svetovna organizacija za zaščito miru in medna-
rodno kooperacijo. (Pride še.)Ko je kongresni odsek pod republikansko dominacijo v New Yorku pričel zaslišanje o dragih
—ne pa o vzrokih draginje—je moral gledati pred sabo takle prizor. Visoki politiki pravijo,
da je draginja zato, ker—"ljudje jedo preveč"...Pozno v nedeljo zjutraj pa
smo se znašli v gostilni Franka
Hribarja, kjer smo spali. France
ima navado, da goste sprejme v
spalnico, poleg postelje pa po-
loži steklenico z žganjem, z na-
vodilom, če ne bi mogli spati,
se kar poslužite požirek ali dva.
Okrog devete smo vstali in
Frankova žena Mary nas je že
čakala z okusnim zajtrkom. Zdo-
laj nas je čakal tudi Joe Fab-
jančič in nas vabil na kosilo, a
njegovega vabila nismo mogli
sprejeti, ker nas je že čakalo pri
družini Perše, kjer je mlada ne-
vesta na stanovanju. Kosilo je
bilo izobno, oče Perše pa je skr-
bel za dobro kapljico. Potem pa
so nas še slikali na vse načine.
No, tako smo imeli nekaj žalost-
nih in veselih ur v Clevelandu.
Najlepša hvala za prenočišče in
postrežbo!

Anton Valentincič.

Neotesanci okrog A. D.
bi morali bolj
previdno lagatiChicago, Ill.—Pod roko mi je
prišlo nekaj Ameriških Domov-
in in nikakor ne morem ver-
jeti, da bi mogel kdo, ki je kdaj
obiskoval šolo, pisati tako ne-
otesane dopise in članke in da
se tak list drzne trdit, da je
katoliški!Vse skozi je sam grdo obre-
kovanje, fijasarsko psovanje in
take gorostasne laži, da se mora
studiti tak list vsakemu pošte-
nemu človeku. Ameriški časo-
pisi (reakcionarni) neprestano
gledajo in iščejo prilike, da na-
skočijo Jugoslavijo in napravi-
jo iz muhe slona ter potvarjajo
resnico in fakto, vendar pa ni-
sem nikjer čitala, kako grmijo
topovi v Jugoslaviji in da napa-
da 40-70 tisoč četnikov jugo-
slavsko armado. To pa vedo
pri A. D., ker tako je trdil neki
grški častnik. Tisti častnik je
najbrže slišal grmenje iz Cleve-
landa takrat, ko je Milan Med-
vešek zabrusil črni reakcijski re-
senco v obraz! Sedaj pa ga obre-
kujejo s "klečepalcem". Taki
"klečepalci" kot je M. M., smo
vsi pošteni ljudje, kajti vsi mo-
ramo iti za delom in delati, da
se pošteno preživimo.Pravi klečepalci pa so tisti,
ki nikoli ne delajo, vzlic temu
pa se v nekaj letih nakopičijo
toliko denarja, da se že lahko
tožarijo po sodnih... (Če se
ne motim, so nas nekaj učili,
da bo samo Bog naš sodnik, a
mi nimamo pravice soditi...).Dalje piše ta skrajno nazad-
njaški list A. D., da se komu-nistom ne dopade, kar počenja-
jo nune v Mariboru, namreč da
so predzne in ne upoštevajo
nove vlade, na primer, Titov-
cem ne ugaja, ko nune postre-
žejo duhovnikom-obiskovalcem
z belim kruhom in tudi god-
njajo, ker je nuna Luciana na-
pravila torto v obliki mašne
knjige dekanu Oberžanu za god-
bo.A. D. tudi poroča, da se Ti-
tovcem ne vidi prav, ko nune
vozijo njih obiskovalce z avtom
na postajo. Ti grdi komunisti
se celo drznejo te nune kritizi-
rati, ker niso dovolile svojim
služkinjam in pericam, da bi se
vpisale za udarniško delo, češ
da imajo doma dovolj dela.Radovedna sem, če se čitate-
ljem A. D. kaj posveti v glavi,
ko čitajo take stvari. Če imajo
količkaj razuma, bi jim tako pi-
sanje moralo odpreti oči. Pove-
dano jim je kar v eni sapi, nam-
reč, da komunisti silno prega-
njajo duhovnike in nune, zaeno
pa poročajo, da nune pečejo tor-
te, se vozijo v svojih avtomobi-
lih, nagajajo novi vladi, komuni-
sti pa delajo udarniško in jedo
koruzni kruh!—Ja, pri A. D. bi
morali bolj previdno lagati!

Mary Turk.

Zlata poroka

San Francisco, Calif.—Kot

članica SNPJ želim poročati o

zlati poroki mojih sorodnikov iz

Elyja, Minn.

Jože in Barbara Markovič, o-
ba člana SNPJ že mnogo let, sta
srečno dočakala 50-letnico nju-
nega zakonskega življenja. Oba
sta še precej zdrava in kreпка.
Ponosna sem na zlatoporočn-
ce, ki sta moji svak in svakinja.
Rodilo se jima je 13 otrok. Dva
sta umrla, 11 pa jih še živi. Ra-
zen treh so vsi poročeni. Vsi
otroci so se udeležili zakonske
slavnosti in kupili starejšem lep-
dar. Otroci so večinoma tudi
člani SNPJ.Jože Markovič se je rodil v
Rumunji vasi, župnija Valta
vas pri Novem mestu, njegova
soproga pa v Vranovcih pri
Podzemlju. Njeno dekleško ime
je bilo Švajger.Zlata poroka je res nekaj po-
sebnega, kajti le malo kdo jo
dočaka. Udeležila sem se je tu-
di jaz, kajti pri sorodnikih sem
bila na počitnicah skoro tri me-
sece. Čas je zelo hitro tekkel.Obiskala sem tudi Chisholm,
Keewatin, Hibbing, Aurora in
Eveleth. Prijatelji so mi po-
svod izkazali slovensko gosto-
ljubnost. Po 41 letih sem tudi
srečala mojo sosedo Agnes Ko-
zlevčar. Ona me je prišla obis-
kat iz Jolietta. Snidenje je bi-
lo prisrčno.Ob zaključku se moram za-
hvaliti mojim nečakinjam, ki
so mi napravile pred odhodom
iz Elyja poslovilno preseneče-
nje. Vsem se prav lepo zahva-
ljujem za dar. Nikdar ne bom
pozabila mojih nečakinj, ki so
me že vdrigle obdarovale. Od-
nesla sem domov prav lepe spo-
mine. Želim, da se bi kdaj
videli.

Agnes Markovich.

Z nazadnjaki nima
opravkaCleveland, O.—Moj tovariš
Jože Durn je omenil nekaj v
svojem dopisu z dne 19. sep-
tembra, kar potrebuje pojasni-
la. Neki rojak mu je prinesel
A. D. in dejal, da sem jaz po-
slal v dotični list neki dopis.
Jože pa je zamolčal ime tistega
rojaka, kateremu povem, da je
njegovo gobezdanje laž, zato ne
bo nikdar videl nebeškega kra-
ljestva. Ako bi mi tajnik Durn
povedal njegovo ime, bi mu za-
brusil v obraz, kar mu gre. Kdor
išče, ta najde, jaz pa nisem ni-
česar iskal in ničesar našel.Čitateljem toliko na znanje,
da nisem naročnik A. D. in je
ne čitam. Pokojni urednik do-
tičnega časopisa me je 1. 1936
tožil za \$10,000, pozneje pa pri-
občil resolucijo, ki je bila na-
prerjena proti meni, namreč da
bi me vrgli iz službe, kjer sem
zaposlen sedaj že nad 30 let.
Radi tega sem moral iti večkrat
pred glavnega poslovođjo, toda
oni mi je dejal, da imam popol-
no svobodo govora in tiska, ker
mi to jamči ustava Združenih
držav. Seve, med delom mi ni
dovoljeno pisati dopise ali pa se
s kom pregovarjati, tega pa ni-
sem opravljal v času moje upo-
slenosti, ampak po delu.Sicer pa meni ne bi priobčil
dopis urednik, ki nasprotuje
mojemu delovanju, poleg tega
pa tudi nisem naročnik na nje-
gov list. Dovolj sem pameten,
da nisem pisal nobenega dopisa
za AD, zato upam, da bodo tudi
čitatelji dovolj pametni in ne
bodo verjeli šušljajem. Kar pa
se tiče pomožnega urednika
M. M., pa naj omenim, da sva
o tem govorila 31. avgusta v
Slovenskem narodnem domu na
St. Clair ave. in mu stvar po-
jasnil ter ga prepričal, da nisem
imel nič opraviti z dotičnim do-
pisom.Nekateri naši naprednjaki me-
nijo, da bi jaz moral pisati pro-
ti reakcionarnim krogi, ki se
zbirajo okrog A. D. Kako naj
pišem nekaj proti nekemu, ko
niti ne vem, kaj piše? Tega li-
sta sploh ne čitam, ker je pre-
pletke zame. Ta list je za otro-
ke, ne pa za resne ljudi. Pa
ne samo to, nasprotnega lista
ne maram oglašati, da bi dobi-
vali naročnike na moj račun.Ta list kontrolira precej cle-
velandskih rojakov in nekateri,
ki so na zunanji progresivni,
se faktično družijo z nazad-
njaki tega lista. Da naša mladi-
nina se drži starih tradicij, iz
katerih se hočejo nekateri naši
rojaki norčevati, nazadnje pa so
sami pokopani po katoliških ob-
redih. Kaj takega do sedaj še
ni vršil dopisnik, ki je že zdav-
no izstopil iz vrst, v katerih ve-
rujejo v legende o posmrtnem
življenju. Prav tako je s poro-
kami. Lahko rečem, da jih je
95 procentov, ki so poročeni v
cerkvi—in naši progresivci niso
izvzeti.Zakaj se bi s takimi ljudmi
prepiral? Saj sem sam primo-
ran kot društveni odbornik ko-
rakati v njih vrstah, ker nočem
žaliti njih čuta. Ako se hočem
držati edinstvenih pravil, se nemorem spodbikati ob člana,
je zunaj jednote lahko, kar
če biti. Njemu ne morem ka-
titi pravice do svobode, čerav-
je v zmoti, če pa hoče on me
iztrgati prepričanje, se mu
postavim v bran in rečem:
"je pa moje prepričanje!"Naj še omenim o tožbi,
je naperil kaplan Gabrovšek
proti Enakopravnosti. Čita-
se naj ne belijo prevedi gl-
češ, kaj bo, če bi tožbo do-
bil, da bi bilo konec svobo-
de. Ne mislite, če bi tožbo re-
šil, da bi bilo konec svobo-
govora in tiska, ali da bi po-
nehal "Bill of Rights". Pr-
raznim listom so bile vložene
veliko večje tožbe. Theodor
Roosevelt je tožil neki čas
v Michiganu za veliko večjo
to kot tožbi Gabrovšek. In
je dobil? Na sodišču je si-
zmagal, kot odškodnino pa
dobil en cent mesto milij-
ona.Henry Ford pa je tožil Co-
cago Tribune in News. Kol-
pa je dobil? Še manj kot The-
dore Roosevelt! V Clevelandu
pa je vložila tožbo sodnica W.
Tropp, proti časopisu Cleveland
Pressu za \$25,000. Tožbo je
gubila na okrajnem sodišču,
daj pa se nadaljuje in vleče
polzeva hiša in sodnica jo
gotovo izgubila.Churchill pa je dobil tožbo
to pa vsled tega, ker je bila v
žena na Angleškem. Sicer
jo je dobil s tem, da se je
botal z obtožencem. Ker s-
imel že sam opravka s takimi
stvarmi, vem kaj so take tož-
be. Že tedaj so mi povedali, da
jih tožb nima rad ne sodnik
porota ne publika in se ne
plača hoditi na sodišče. Ako
bi bila pravda trgovskega zna-
bi bilo vse kaj drugega.Slišal sem, da je v ozar-
tožbe vse nekaj drugega,
to ni nič novega zame, ki s-
imel opravka s takim slučajem.
Toda, ko sem bil jaz tožen,
bili tudi drugi zadržani. To s-
izvedel pozneje. Enkrat mi
je bilo povedano, da so odve-
ki skušali ustaviti Gabrovške
tožbo, a zdi se mi, da niso us-
li. Nikar ne skrbite, rojak
Gabrovšek ne bo dobil \$200,
ker jih Enakopravnost ni.

Frank Berbič.

Novice iz Milwaukee

Milwaukee, Wis.—V torek,
septembra, smo v Milwaukee
in West Allisu ustanovili
krožek Progresivnih Slovencev,
je dobil številko 8. Na us-
novni seji je bila navzoča
sephine Zakrajšek, glavna vi-
nec iz Clevelanda.Na prvi seji je bilo pris-
30 članic. Prihodnja seja se
vršila 21. oktobra v Lenkot
dvorani, 739 W. National av-
Pristopilo bo še več članic.
mien te organizacije je orga-
rati ameriško jenstvo v sv-
splošne izobrazbe, preučevati
socialnih in gospodarskih
mer in gojitve medsebojne
priateljstva, kakor tudi po-
rati razne napredne kulturne
ustanove in organizacije.O našem krožku bodo poro-
le še druge članice. Ne pozab-
te na sejo 21. oktobra, začeti
ob osmih zvečer.V odbor so bile izvoljene
Mary Musich, predsednica, A.
na Puncer, tajnica, Mary Str-
le, blagajnica.

Za prosvetni odsek PS:

Mary Gornick.

Dvoje pisen

Chicago, Ill.—Podpisani s-
sicer po narodnosti Hrvat, to
prejel sem že več pisen.
Slovenec iz stare domovine,
iščejo pomoči. Tukaj priob-
v izčrpu dvoje pisen:"Sporočam Vam, da sem do-
odgovor od podružnice SAN-
Prav lepa hvala. Slišal sem,
me delujete za nas, a sedaj
daj, da tudi Vi pridno dela-
kakor naši sindikati. Pod vo-
stvom naših sindikatov obna-
ljamo naš porušeno domov-
in delujemo za lepo bodočo
našega delavstva. Tekmujemo
delu in strokah. Zgradili so-
že mnogo cest, skladišč itd. Z-
ključujem in Vas lepo pozdra-
ljamo—Mihail Ponikvar, Jurč-
va pot 75, Ljubljana, Slovenija.
Drugo pismo se glasi:
(Dolje na 3. strani.)

Govor Edvarda Kardelja v Ljubljani

(Nadaljevanje in konec.)

Va ta dejstva nam govore, da se je vodilni del uradnega cerkvenega aparata v Sloveniji in katoliški duhovščini v Sloveniji sploh udeležil v polno parovotno razmislek ljudske demokracije. Ponavlja se to, kar so razlikovali med vojno, samo s to razliko, da so tedaj služili Mussoliniju in Hitlerju, sedaj pa nekaterim zapadnim imperialističnim krogom. Tedaj so blagoslovili belo gardo, nemško in italijansko vojsko, sedaj pa blagoslovljajo Nagodeta in Furlana, Saeja ter razbojniške bande, ki jih pošiljajo iz Avstrije.

Če imamo vse to pred očmi, tovariši in tovarišice, tedaj se postavlja vprašanje, kdo je pravni tisti, ki mora danes postaviti zahteve — ljudska oblast ali cerkev? (Vzkliki: Ljudska oblast!) Odgovor, ki ste ga dali, naj bo odgovor tudi zdaj!

Tovariši in tovarišice, mi ne pozabljamo in slovensko ljudstvo ne more nikdar pozabiti, da je krvavi škof Rožman formalno še vedno ljubljanski škof, da ne more pozabiti, da vodilna cerkvena klika na Slovenskem uradno ni niti z eno besedo obsojila svoje belogardistične, izdajalske, protiljudske preteklosti in celo to, da se niti pred svojim Bogom doleže še ni poskušala za morje krvi svojega lastnega naroda, ki ga je ona sama prešla v službi Mussolinija, Hitlerja in druge mednarodne reakcije.

Nekdo bi lahko povprašal to gospodo takole: "Služili ste Nemcem, Italijanom, se pajdašili z Gracijolcem, Robottijem, Gemberom, Rainerjem, Rosenmajerjem, Uebertreierjem, Rupnikom, Hacinom, Ljotičem, Jevčevićem in v vsakičnem sodergo, ki je telesa pokoriti, podjarmiti in izkoristiti slovensko ljudstvo. Ko ste izmenjali že toliko gospodarjev in ko ste oblikovali pet tolikim brezvestnim rbljem slovenskega ljudstva in vsem močnim podležem, ali se vam ne zdi, da je končno napočil čas, ko je treba, prvič v vaši zgodovini, nekoliko spustiti svojo lastnemu slovenskemu ljudstvu, ki si je po tolikih stoletih suženstva priborilo svojo svobodo?"

Tako, tovariši, bi jih lahko nekdo povprašal. Jaz mislim in verjamem, da se boste tudi vi strinjali z menoj, da jih mi ne bomo tako vprašali. Ne bomo jih tako vprašali zato, ker smo prepričani, da bomo brez njih boljše opravili svoj posel. Prepričani smo tudi, da bodo vsi poštenih duhovniki, ki vedo, da je njihovo mesto na strani ljudstva, obsodili početje svojih vrhov in da bodo šli z ljudstvom in ne s temi vrhovi. Tem vrhovom pa moramo reči: Naši razlozi veljajo za nas, pa tudi za vas! Kakor je rekel že zadnjič tovariš Tito, mi od cerkve ne zahtevamo nič več, kakor to, da se drži lojalno nasproti državi. Toda to zahtevajo postavljajo vse naše ljudstvo odločno in nepopravljivo! Za iskreno sodelovanje pri izgradnji naše države pa je treba, po mojem mnenju, veliko spreminiti v sedanjih politiki cerkve v Sloveniji.

Kar se tiče klevet in laži, ki jih širijo v inozemstvu proti nam, mislim, da bi mogli pripomoči tej gospodi sledeče: Ne izdajajte Boga in se držite raje zemlje, kajti če bi se dejansko ujemili samo en neznan del tega, o čemer vi lažete v inozemstvu, tedaj bo to resnično škodo cerkvi na Slovenskem!

Skratka mislim, da je čas svetovati lastnemu delu cerkvenega vodstva, ki se nikakor neče pomiriti z novim stanjem v Jugoslaviji, da spremeni svojo politiko. Mislim pa tudi, da je dolžnost vseh poštenih duhovnikov, ki ne odobravajo te linije, da se odločno zoperstavijo početju, ki koncem koncu tudi njim samim škoduje. Pri tem bi hotel še enkrat poudariti, da je odnos države do cerkve odvisen izključno samo od postopanja cerkve.

Mislim, tovariši in tovarišice, da je pravilno in da odgovarjajo tudi mnenje vseh vas, če vam tistim, ki bi poizkušali za-

da se v tem oziru ni storilo vse, kar bi bilo potrebno, in nekateri naši funkcionarji v upravi so nemara pozabili, da je potrebno ne samo, da oni poznajo petletni plan, ampak da ga pozna sleherni naš človek vsaj v okviru sektorja, kjer dela.

Tovariši in tovarišice, zdaj se mi potrebno, da se posebej zaustavim na vprašanju odkupa nekaterih poljedelskih pridelkov. Dejstvo je, da so sovražniki našega ljudstva, kakor vselej, tudi sedaj predvsem računajo na to, da bodo prevarali z raznimi lažmi in klevetami del našega kmečkega ljudstva. Izkoristili so v tem oziru zlasti odkup. Treba je povedati, da odkup dela naših poljedelskih pridelkov nikakor ne predstavlja slučajne mere, ali pa mero, ki je narekovana samo od trenutnih gospodarskih težav, kakršne so karakteristične danes za vsa Evropa. Razume se, da konkretne gospodarske težave nam še posebej narekujejo, da moramo gledati, da glede odkupa v polni meri izvršimo plan, ki smo ga v tem oziru postavili.

Toda stvar ni samo v tem. Sistematičen odkup, kakršnega mi danes vršimo, je tudi v interesu samega kmečkega ljudstva. Samo s tem, če bo država razpolagala z določenim delom poljedelskih pridelkov, kakor razpolaga tudi z vsemi industrijskimi produkti, bo mogla zagotoviti stalne cene na trgu, bomo mogli likvidirati spekulacijo na trgu, bo lahko kmet dobil po določenih cenah industrijske produkte in bo lahko delavec in nametneec dobival po določenih cenah poljedelske produkte.

Sovražniki govore kmetu: "Ne dajajte žite državi v odkup, prodali ga boste dražje na svobodnem tržišču." Kmetu pa je treba povedati sledeče: "Samo, če bo kmet prodal po določenih cenah svoje žito državi, bo lahko računal na to, da bo od države mogel dobiti po določenih cenah industrijske produkte, ki jih potrebuje." Politika naše vlade je politika čvrstih cen, kajti to je prvi korak h kasnejšemu zniževanju cen. Politika čvrstih cen pomeni po drugi strani zagotavljanje kruha našemu delovnemu ljudstvu, zagotavljanje vsakdanje potrebe in a s e m u kmečkemu ljudstvu. Zato je treba danes jasno postaviti nalogo: Plan odkupa moramo v polni meri in do zadnjega procenta izvršiti. Tisti spekulanti pa, ki bodo poizkušali z raznimi manevri ovirati izvršitev tega odkupa, bodo morali dati odgovor.

Tovariši in tovarišice, lahko bi našel še mnogo takih in podobnih vprašanj in nalog, ki stoje danes pred nami. Poleg vprašanja, ki sem ga postavil v zvezi z odkupom, je prav tako važno vprašanje razvoja našega obrtništva, vprašanje našega združništva itd. Zvezna vlada prav sedaj v enem in drugem pogledu pripravlja vrsto mer, ki bodo pospešile aktivnost tudi na tem področju. Uresničevanje vseh teh nalog, to je pot našega napredka. Hitrost in sposobnost v izvrševanju teh nalog bo torej pospešila razvoj naše gospodarske moči, naše gospodarske neodvisnosti, blagostanja delovnih ljudi in politične okrepite ljudske demokracije, ki se je rodila v ognju narodno osvobodilne vojne pod vodstvom maršala Tita in ki danes dobiva svojo polno gospodarsko, socialno in politično vsebino zopet pod vodstvom tovariša Tita.

Če imamo pred očmi veličino dela, ki ga danes Jugoslavija opravlja, če imamo pred očmi, da se je s tem svojim delom Jugoslavija postavila v prve vrste naprednih narodov, ki danes grade na čelu s Sovjetsko zvezo na svojih tleh lepšo bodočnost človeštva, grade svet, v katerem se za vselej uničuje možnost zatiranja človeka po človeku, kjer se ustvarjajo novi odnosi med ljudmi, ne na osnovi privilegijev bogastva in rojstva, temveč na osnovi dela, ki ga opravlja posameznik v korist skupnosti, ako prav tako pojмимо, da se na tej osnovi razvija nov tip demokracije na naših tleh, resnične ljudske demokracije, ki ni krinka za stvarno diktaturo finančne oligarhije, bankirjev, kapitalistov in veleposelstnikov, kakor je to v kapitalističnih deželah, marveč pravi obraz zmage ljudstva nad izkoriščevalci — če imamo vse to pred očmi, tedaj se ni treba čuditi, da nas toliko klevetajo fašisti, reakcionarji in

Sonce-zdravnik

Slovenski pregovor: "Kamor zahaja sonce, ne prihaja zdravnik", prica, da je preprečanje o zdravljenem učinku sonca našemu kmetkemu ljudstvu že od nekdaj znano. Veliko je bilo napisanega o zdravilnem delovanju sonca na človeško telo kakor tudi na stanovanske prostore in vselej, kadar govorimo o obrambnih ukrepih zoper nalezljive bolezni ali zoper razvojne bolezni v prvih letih otrokovega življenja, poudarjamo potrebo po soncu in zraku, kot prvem in glavnem sredstvu zoper bolezni in, pohabljeno. Neprimerno bolj krepka in zdrava bi bila naša mladina, ko bi ne rasla v temnenih, vlažnih, soncu nedostopnih stanovanjih. Zdravstvena vrednost počitniških kolonij je neprecenljiva in v velikem razmahu skrbstva za mladino v zadnjih desetletjih je pripisovati, da so prav počitniške kolonije, poleg zdravega športa tiste, ki so nam dale bolj zdravo, krepko ter telesno in duševno bolj razvito mladino.

Delovanje sonca je dokaj komplicirano in veliko je še nepojasnjenega v tem sicer tako važnem poglavju zdravstva. Ni pa nikakega dvoma, in to lahko ugotovimo iz izkustva, da je pri pisati sončnim žarkom in sočnemu obsevanju veliko važnost.

Učinkovanje sončnih žarkov na naše zdravje lahko ocenimo z več vidikov. Predvsem je velike važnosti vplivanje žarko na stanovanjske prostore. Tako vidimo, da je infekcija in širjenje nalezljivih bolezni v sončnih prostorih redkejša kot v stanovanjih, kamor ne posije sonce. Četrto ure sončnega obsevanja na stanovanjska tla je po učinku enako precej močni desinfekcijski raztopini.

Toda poleg učinkov, ki jih ima sonce na prostore, kar je v posredni zvezi z našim zdravjem, je posebno pomemben vpliv sončnih žarkov na naše telo. Obsevanje kože ustvarja v njej obrambne lastnosti zoper mnoge nalezljive bolezni. Tudi krvni obtok, ki je živahniji pod vplivom sončnih žarkov, je velike važnosti za mnoge prehranjevalne funkcije v telesu. Končno se vršijo pod vplivom sonca na našem telesu živahnije bloke-

mračnjaki vseh barv v kapitalističnem svetu. Mi smo ponosni, da je narode Jugoslavije doletela taka čast, da danes zavzemajo tako mesto med narodi. Mi dobro vemo — dokler nas bodo klevetali in napadali sovražniki ljudstva, demokracije, svobode in napredka, tako dolgo smo na pravi poti, smo na poti prave demokracije, prave svobode in človečanskega napredka. Na drugi strani, če nas klevetna reakcija in mračnjastvo, nam zato izražajo le simpatije in prijateljstvo vsi napredni ljudje v svetu in zlasti zatirani narodi in ljudje, ki v našem primeru gledajo pot svoje lastne osvoboditve. Nova Jugoslavija in njena ustava služijo danes za vzorec mnogim ljudstvom, ki se danes bore za svojo svobodo. To je najboljše potrdilo, da smo na pravi poti. Na to pot smo stopili zaradi tega, ker si je prav to pot želelo in si jo želi vse svobodoljubno ljudstvo in tudi slovensko ljudstvo. Zato a polno uverjenostjo in s prepričanjem v polno zmago na bogastve naše stvari — SANS.

Živinorejci in dva zastopnika CIO se razgovarjajo o skupnih problemih na rednem sestanku v uradu radijske postaje WGRV v Greenville, Tenn. Farmarji so povabili unijske voditelje, da izrazijo svoje mnenje o vprašanju visokih cen. Oboji so za skupen nastop proti monopolom.

mični procesi, ki podpirajo presnovo v telesu in vplivajo na večjo odpornost zoper najrazličnejše bolezni.

Dovolj je, če pomislimo, da nas sonce brani pred različnimi obolenji. Znano je, da je v velikih mestih, v četrtih, kjer je rahlit zahteval veliko žrtev, samo sončno obsevanje otrok, brez kakih drugih zdravilnih pripomočkov, zadostovalo, da so primeri te bolezni padli na minimalno število. Pri tem je bilo nujno misliti ne toliko na splošno delovanje sončnih žarkov, kolikor na nek poseben proces v telesih otrok pod neposrednim učinkom sončnih žarkov. Potem, ko smo spoznali učinke vitamina D in ugotovili, da obsevanje egosterin vrši funkcijo kalcijevega katalizatorja, to se pravi, da vpliva na naganjanje apna v kosteh, nam je postalo jasno, da je pripisovati sončnim žarkom dragoceni učinek pravega obrambnega antirahitičnega faktorja.

Ne gre seveda omejiti ves vpliv sonca na ta edini učinek, vendar navajam slučaj egosterina kot najbolj zgovoren dokaz za delovanje sončnega obsevanja. Obenem lahko sklepamo, da se zelo verjetno vršijo pod vplivom sončnih žarkov tudi drugi podobni procesi v našem telesu. Najbrž vpliva sonce na ustvarjanje rdečih krvnih teles in ima torej medicinska stroka, ki ji pravimo helioterapija in ki se ukvarja z zdravljenjem s pomočjo sončnega obsevanja, v zdravstvu veliko in hvaležno vlogo. Če navedemo le vpliv sončnega obsevanja rla tuberkulozna obolenja (kožna, žlezna (škrofuloza), kostna), ter na mnoge kožne rane, tedaj imamo dovolj dokazov, ki nam potrjujejo zgornje domneve.

Umevno je, da skriva učinek sončnih žarkov v sebi določene nevarnosti, zlasti če bi se jim izpostavljali na pretiran način. Tudi pri zdravljenju s sončnimi žarki je treba upoštevati določena navodila, predvsem glede na trajanje obsevanja. Začetki je s kratkimi obsevanji in le postopoma se smemo izpostavljati daljšim obsevanjem.

Kot dokaz za zdravilno vrednost sonca naj navedem le še eno splošno znano dejstvo in to je, da so dežele in mesta, katera imajo veliko sončnih dni v letu, bolj zdrava kot kraji z meglenim, oblačnim in vlažnim podnebjem.

V soncu imamo torej zelo učinkovito zdravilo, vir zdravja in najbolj uspešnega zdravilnika, zato bomo sonce kar najbolj izkoriščali, zlasti pa v poletnem času, da tako utrdimo svoje telo in ga prav s pomočjo sončnih žarkov napravimo do najvišje mere odporno za celo vrsto razvojnih in nalezljivih bolezni.

Dr. R. H.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

"Dragi Pavel in Helena! Obračala sem se na vse strani, a od nikoder nisem dobila odgovora, potem pa je prišel paket, ki ste ga vidva poslali. Solze so mi prišle v oči, ko sem ga zagledala. Prav lepa hvala za vse! Paket sem prejela 13. avgusta.

Tukaj vsi pridno delamo za obnovo in smo že veliko zgradili. Zaključujem in se Vama še enkrat prav lepo zahvaljujem. Angela Cimerman, 1 žanska 96, Ljubljana, Slovenija."

Joseph Pavelka.

IZPOLNJUJE SE ZAMISEL TOLMINSKIH PUNTARJEV

Mara Samsa

Pozno popoldansko sonce se je poslavljalo od gora, ki v ozkem vencu obkrožajo Tolmin in mehki Sočini valovi so utripali v zadnjih njegovih žarkih. Postala sem na Volčanskem mostu, kjer reže začnoma meja tolminsko deželo na dve polovici. Zazrla sem se v čudovito pokrajino pred seboj in slika mi je vstajala v duši kakor na platnu.

Na Kozlovem robu je še vedno tisti bedni ostanek grajskega stolpa, okoli katerega je vstalo nešteto živih zgodb iz tistih dni, ko so Tolminci upogibali svoj hrbet pred grajskim valpetom, ki je izvrševal ukaze "milostnega" tolminskega grofa, katerega je ljudstvo radi zlobo, ki jo je bil poln, nadelo ime "Tisihudič". V deževju in nevihtah so se zrušili zidovi mogočnega gradu, ki so krili v sebi trpljenje tlačanov in kletev tolminskih puntarjev. Toda nikoli ni dočela zamrla njih uporna pesem in v letih po prvi svetovni vojni je šla znova od kože do kože, plavala od hriba na hrib in budila premišlja srca. Takrat je bilo Tolmincem zopet hudo. Čakali so jih porušeni domovi in zapuščen zemlja — ali to dvoje še ni bilo najhujše. Najhujše so prihajali s seboj tisti, ki so prihajali iz južnih dežel, se udomiliše v razvalinah in čakali, da si Tolminec pozida hišo, da bodo potem leto za letom dolbili pod njo in ga izrivali iz lastne zemlje.

Čim si prišel na glavno ulico vrhu klanca, si čital vasa mogoča imena in v prvem hipu ti je bilo, kakor da nisi doma, temveč da si zašel nekam v daljno kalabrijsko vas. Med zvokje tuje govorice se je vpletala domača beseda, ki pa ni bila morda nikoli tako lepa in tako občutna, kakor tedaj, ko je prihajala od hrepencega srca. Na vrhu Krna, Matajurja in Kolvrat, ter drugih tolminskih velikanov se je sprostila in zaplaval svobodno brez vseh zaprek. Mogoče je bil prav tu tisti vzrok, ki je gnal ljudi v planine. "Tam smo sami, tam jih ne vidimo," so drug drugemu razodevali tisto, kar je bilo kot svinec težko. Cela vrsta finančarjev, fašistov, štacunarjev, prekupevalcev, uradnikov in doktorjev je imela povsem druge interese, ki so se opletali okoli Tolmincev in njihovih imetja, ter malo smisla za lepoto njihovih planin.

Vseh teh ljudi ne srečujem več in ulice se ti zdijo nekako bolj svetle in prostorne, ker ni več obrazov, ki te vsak trenutek opominjajo, da si le suženj na svojih tleh. Tolminska kmetica, ki je razlagala svojim sopotnikom v avtobusu razliko med laškimi fašisti in tistimi Slovenci, ki so se hoteli izseliti, je pogodila v jedro. "Oni so prišli goli in bosi, a so odšli z milijoni, ti pa bodeš šli z milijoni, pa se bodo vrnili goli in bosi." Tako je rekla v svoji zdravi kmečki razsodnosti.

"Danes smo to izselniško bolezen že preboleli. Tiste družine, ki so nasledile anglo-ameriški propagandi, so se tudi po večini že vrnile," mi je povedal tovariš Ivan. "Neki kmet iz Kobariškega kota je pobral iz oken celo šipe in jih odpeljal z drugo ropotijo vred s seboj v Gorico. Pred kratkim se je vrnil prazen, ker je draginja požrla kravo in vse, kar je natovoril. Močje je našel oknice s slamo, da bi se zavaroval pred vetrom in pred posmehljivimi pogledi radovednih sosedov. Do dna ga je bilo sram, da se je dal premotiti, a kaj, ko se sramota laže prenaša kot brezdomstvo. Domača zemlja je le ena in edina. Ni bogata, a živi se na njej. S petletnim planom, ki kateremu smo pristopili, se bo živelo bolje in mladi rod bo doživel vse drugače časa. Pričakovanja pomladi ne bo zasenčil strah pred dnevi, ko se bo hrbet upogibal do tal pod težo koša z zemljo, ki jo mora nositi iz spodnjega roba njive na zgornji, da mu ne spolzi počasi vsa v grapo. Naša tla so primerena za živinorejo, ki se bo silno razmahnila in postala glavna panoga gospodarstva. Že danes zalagamo s svojim sirom vse okraje slovenskega Primorja in Slovenijo, v bodoče pojde po vsej državi. Kmetje so razumevali, da je edini ta izhod iz vseh dosedanjih stik, ki jih slabe letine zaradi suše in poljskih misli še povečujejo. Mihi bomo pričeli

jeseni in spomladi načrtno uničevati, a to ni osnovno, ker bo poljedelstvo le panoga, ki se bo gojila, samo vzporedno za najnujnejše domače potrebe in le tam, kjer res uspeva."

Na glavnem trgu, kjer ni več starinskega vodnjaka, okoli katerega so fašisti nekega večera 1924 leta divjali s prižganimi plamenicami in z grozotnim vpitjem: eja, eja, eja, la; ter se potem razbegnili po Tolminu v iskanju zavednih Slovencev, ki so v strahu zaklepali svoje domove, sem srečala znanko iz mladih let. Življenje je zarislalo v njen obraz par rahlih gub, mladostna vedrina, s katero si človek pomaga preko vseh težav, pa je ostala ista. Irma je danes predsednica AFŽ, po sreč in duši prava Tolminka, človek, ki mu noben vihar ne izpodbije tal.

"Dobro poznaš našo žilavost in odpornost, ko gre za stvar, ki jo spoznamo za pravo. Taki smo kot naše gore, sredi katerih smo zrasli in partizanske boje smo sprejeli kot izpolnitev tistega, za kar so se borili naši dedov dedi, in kot svoje odrešenje. Zanimanje za kulturo, ki je bilo v nas vedno močno razvito, prihaja šele sedaj lahko do pravega izraza. Novo učiteljske in gimnazij sta prevzela dedščino nekdanjih študentov. Veš, ali ste hodili le posamezniki podučevati v prosvetna društva v Zatoimni, Poljubni, Ljubni, Zabece, Volče. Danes se to dela v velikem obsegu in lepoto slovenskega jezika čuti vsaka tolminska koča. Učiteljski in gimnazijski prirejajo kulturne večere po vaseh, ki so po cele ure daleč in naši kmetje so neizmerno zaljubili študentsko mladino. Ni patronata nad dijaki domom, ker ni nobene tovarne, da bi ga prevzela. Patronat tvori prav za prav vse tolminsko ljudstvo, kajti vsi skrbijo, da dijaki revnih staršev ne pogrešajo nobenar in da ni med dijaki nobene razlike. Osmega junija smo imeli sijajno pionirsko paradu. Tisoč dvesto pionirjev je korakalo v sprevedu in sedem sto jih je nastopilo na fizikalni prireditvi. Najbolje se je sicer odrezal sam Tolmin, ki pa je imel v pionirjih z Bovškega prav resnega tekmeča. Sedemdeset mladincev se je vključilo v goriško brigado, ki je odšla na progo, večina pa jih pomaga doma pri obnovi naših vasi. Nemci in tisti, ki so hodili z njimi na roparske pohode, so požgali mnogo naših šol. Tudi v Čadrgu je zgorela. S požrtvovalnostjo, ki ji skoraj ni imena, gradijo novo. Po gorski stezi, ki se vije med skalami in prepadi, prenašajo na mulah pesek za gradnjo trlo do štiri ure daleč. Tudi v Gorici. Rutu se pripravljajo na zidanje, v Drežnici pa je šola že popolnoma obnovljena. Petnajstega in šestnajstega avgusta smo imeli veliko razstavo dela, kjer smo pokazali, kaj je že narjeno, ter načrt za to, kar mislimo napraviti v bodoče. Razstava bo odprta do 25. avgusta in pričela se bo s fizikalnim nastopom mladine in s Kreftovo "Veliko puntarjijo", ki jo bomo igrali na prostem."

Najin razgovor je zmotil njen mož Janec, ki je še vedno straten planinec in porabi za svoje ljubljene hribe vsak prost trenutek. "Oprosti, ali mudi se nama k vaji," je hitel opravičevati sebe in ženo. V strnjenih besedah sta mi še povedala o čitalnih večerih, o bralnih krožkih, o igri "Svet brez sovraštva", ki so jo pred kratkim uprizorili, še o razstavi, ki bo obsegala kmetijstvo, živinorejo, gozdarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo, turizem, zdravstvo in prosveto.

Ob slovesu sem čutila, kako se izpolnjuje zamisel tolminskih puntarjev. Preko vse pokrajine se je razlila jasna mesečna noč. Ljudje pred svojimi domovi so zadihali olajšano in sproščeno kot po težki nevihti.

V Prosveti so danes svobodno in delavsko vesti. Ali jih čitate vsak dan?

TONE SELIŠKAR

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐